# Samen socialer!

**Uitgesproken Buren**

## Verkiezingsprogramma

## PvdA Buren

## Gemeenteraadsverkiezingen 3 maart 2010

## Inleiding

Met dit verkiezingsprogramma wil de PvdA Buren u inzicht geven in de plannen en ambities voor de periode 2010-2014. De afgelopen vier jaar was de PvdA de grootste partij binnen de coalitie en zaten er twee PvdA-wethouders in het college van Burgemeester en Wethouders. De PvdA heeft belangrijke stappen gezet in het verbeteren van het beleid in de gemeente Buren. Tegelijkertijd wordt er op initiatief van de PvdA gewerkt aan een visie 2030, die mede met hulp van de inwoners tot stand komt. De gemeentelijke financiën zijn weer op orde gebracht. Dit zijn slechts enkele voorbeelden. In de verantwoordingsfolder die de PvdA najaar 2009 heeft rond laten brengen, kunt u meer lezen over de behaalde resultaten (zie ook www.buren.pvda.nl).

Dit verkiezingsprogramma ligt in het verlengde van wat de PvdA de afgelopen jaren in gang heeft gezet. Toch zult u lezen dat de PvdA ook voor de komende vier jaar een ambitieus programma durft neer te leggen, dat recht doet aan het sociaaldemocratisch karakter van de partij. Ook in een tijd dat het economisch minder gaat met Nederland en de landelijke volksvertegenwoordiging van de partij het volgens de peilingen zwaar te verduren heeft. Op lokaal niveau is de PvdA in Buren echter onverminderd actief en effectief. Uitgesproken Buren dus. Het afdelingsbestuur is er dan ook trots op dat we zonder problemen een volle kandidatenlijst hebben met mensen die het enthousiasme en de kwaliteit hebben om binnen de gemeenteraad en in de fractie een kwalitatief sterke bijdrage te leveren. Naast de inmiddels ervaren gemeenteraadsleden, komt de PvdA Buren vooral ook met nieuwe jonge kandidaten die in het gebied geworteld zijn.

Dit verkiezingsprogramma is tot stand gekomen met hulp van velen. Niet alleen het bestuur, de wethouders en de fractieleden kwamen met ideeën, we hebben – zoals u inmiddels van ons gewend bent - ook ons oor te luisteren gelegd bij de leden van de PvdA, bij dorpsraden, verenigingsbestuurders, jongeren en andere inwoners van de gemeente Buren. We zijn ons er eens te meer van bewust dat we vanwege de teruglopende bijdrage van het Rijk een sober en solide begrotingsbeleid zullen moeten voeren de komende jaren. Desondanks denken we met creatieve en slimme oplossingen een programma te hebben dat recht doet aan de kwaliteit van leven in de gemeente Buren, aan de mogelijkheden van ondernemers, aan het behoud van werk en de sociale zorg en aan het duurzaam leengebruik van het prachtige landschap. We hopen de komende vier jaar met uw steun een sterke basis te leggen voor de toekomst. Dat willen we samen doen, dat willen we verantwoord doen. Samen socialer! is daarom ons uitgangspunt voor de raadsperiode van de komende vier jaar.

Het afdelingsbestuur van de PvdA Buren

**Werk centraal**

Werk houdt mensen op een positieve manier betrokken bij de samenleving. De PvdA Buren zet daarom in op het versterken van de werkgelegenheid in de gemeente Buren. Dat doen we door de samenwerking met ondernemers sterk te verbeteren, door mogelijkheden te scheppen voor uiteenlopende vormen van scholing en door zoveel mogelijk drempels en vertraging in de vergunningverlening weg te nemen.
Vooral voor degenen die toch al een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt hebben, zoals uitzendkrachten, jongeren, allochtonen, ouderen en gedeeltelijk arbeidsgeschikten, wil de PvdA zich sterk maken.

Raken mensen toch hun baan kwijt, dan wil de PvdA ervoor zorgen dat de gemeente zowel in financiële als in begeleidende zin een positief steuntje in de rug geeft, zodat er snel nieuw werk gevonden is. De gemeente heeft ook mogelijkheden om de lokale bedrijvigheid te bevorderen en werkgelegenheid overeind te houden.
Schuldenproblematiek werkt vaak verlammend op het vermogen van mensen om hun leven weer op orde te krijgen. Sociaal isolement, problemen in de gezinssituatie en dreigende dakloosheid zijn vaak het gevolg schulden. Daarom wil de PvdA inzetten op schuldhulpverlening en armoedebestrijding, maar bovenal op schuldpreventie en werk.
Dat betekent voor de komende raadsperiode dat:

- De PvdA voorstander is van een werkloket waar mensen worden ondersteund om in een andere baan aan het werk te komen of aan de slag te gaan met een opleiding.
- De PvdA vindt dat werklozen meteen geholpen moeten worden met het vinden van een andere baan (niet pas na afloop van hun werkloosheidsuitkering).
- Daarnaast dient er volop te worden ingezet op onderhoud en isolatie van gebouwen en woningen, zodat daarmee milieu en werkgelegenheid versterkt worden.
- De PvdA voorstander is van het invoeren van de zogenaamde 5%-regeling waarbij aannemers die werken aannemen voor een bedrag van 5% van de aanneemsom langdurig werklozen moet inzetten bij de realisatie van het werk.
- Om particuliere investeringen op gang te houden, wil de PvdA zoveel mogelijk snel en efficiënt procedures afhandelen, uiteraard binnen de wettelijke grenzen. De PvdA wil daarom ondernemers een vaste contactpersoon geven, die maximaal bereikbaar is. Deze contactpersonen regelen binnen de verschillende afdelingen van de gemeente alles wat nodig is om de ondernemer snel antwoord te geven op vragen en uitsluitsel over aanvragen.
- De PvdA wil dat de gemeente met ondernemers concrete afspraken maakt over de economische situatie zoals over maatschappelijke stages en langdurige werkloosheid in de gemeente en de regio.
- De gemeente samen met bedrijven investeert in de kwaliteit van de openbare ruimte om zo de kernen en bedrijventerreinen aantrekkelijk, schoon en veilig te houden.

- Schaarse ruimte zo optimaal mogelijk gebruikt wordt. Om aantasting van het landschap te voorkomen wil de PvdA bestaande bedrijventerreinen opknappen alvorens nieuwe aan te leggen, en in regionaal verband af te stemmen welke behoefte er is.
- Bij het aantrekken van bedrijven wil de PvdA aandacht voor arbeidsplaatsen voor hoger opgeleide jongeren om daarmee te voorkomen dat zij zich buiten onze gemeente gaan wonen.
- Werkgelegenheid en de vestiging van bedrijven gericht is op het op slimme wijze gebruiken en hergebruiken van afval. Ook bij het ontwikkelen van werkgelegenheid dient te worden ingezet op de versterking van de kwaliteit van natuur en landschap.
- Bedrijven die de werkgelegenheid en economische vitaliteit combineren met duurzaamheid worden extra gestimuleerd zich in de gemeente Buren te vestigen.
- Wonen en werken onder één dak wordt bevorderd. Waarbij de PvdA inzet ophet zo snel mogelijk uitrollen van een sluitend glasvezelnet in de hele gemeente.

**Van kwetsbaar naar werkklaar**

Sommige mensen zijn tijdelijk aangewezen op de bijstand, maar met goede begeleiding weer in staat om een reguliere baan te vinden. Voor anderen is de afstand tot de arbeidsmarkt groter, soms veel groter. Als betaalde arbeid echt onmogelijk is, moet worden voorkomen dat mensen in een sociaal isolement terecht komen. Maatwerk is nodig maar ook creativiteit ten aanzien van het slim inzetten van de verschillende wettelijke mogelijkheden en budgetten van de gemeente. Daarbij is het individu het uitgangspunt, niet de regeling. Dat betekent voor de komende raadsperiode dat:

- Werklozen zo snel mogelijk weer aan een baan worden geholpen.
- De wachtlijsten voor de sociale werkvoorziening verdwijnen.
- Bij het in dienst nemen van mensen met een arbeidshandicap heeft de gemeente een voorbeeldfunctie.
- Bijstand is bedoeld als laatste vangnet en tijdelijke inkomensoverbrugging voor mensen die niet in staat zijn te werken. Langdurig werklozen krijgen een intensieve individuele begeleiding, en kunnen een beroep doen op trainingsmogelijkheden om uit de bijstand te komen.
- In samenwerking met lokale ondernemers en de Kamer van Koophandel worden zoveel mogelijk stagemogelijkheden voor jongeren gerealiseerd. De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld door extra stages aan te bieden binnen de eigen gemeentelijke organisatie.
- Vacatures van de gemeenten eerst aangemeld worden bij de sociale dienst, het werkloket en bij Lander. De gemeente maakt hiermee zijn voorbeeldfunctie waar.
- Jongeren onder de 27 jaar of aan het werk zijn, onderwijs volgen, of beide combineren. Jongeren die een bijstandsuitkering aanvragen, worden door de gemeente direct in een leer-werktraject geplaatst. Thuiszitten is er niet bij.
- Leeftijd geen reden is voor (gedeeltelijke) vrijstelling van arbeidsplicht. Juist oudere bijstandsgerechtigden lopen het risico door sociaal isolement te vereenzamen.

- De PvdA startende ondernemers wil steunen bij het opzetten van een bedrijf door middel van een aanvullende uitkering en werkplekken zoals kleinschalige bedrijfsverzamelgebouwen, kantoorruimte in het Kulturhuus of dorpshuis.
- Alleenstaande ouders met een uitkering subsidie krijgen voor de kinderopvang, zodat ze beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt.
- Mensen met psychosociale problemen ondersteuning krijgen, zodat ze naar vermogen kunnen werken. Hierbij is sprake van maatwerk. Mensen die zich desondanks stelselmatig en onterecht onttrekken aan werk, worden gekort op hun uitkering.

**Een sociaal vangnet**

Door de economische crisis is armoedebestrijding nog urgenter geworden. Vooral jongeren, laagopgeleiden, eenoudergezinnen en allochtonen zijn de eerste slachtoffers. Echt urgent is hulp voor burgers die (ernstige) schulden hebben. Schuldenproblematiek staat niet op zich. Mensen met schulden hebben vaak ook andere problemen variërend van werkloosheid, echtscheiding en psychosociale problemen tot verslavingsproblematiek. Alleen door een samenhangende aanpak van deze problemen kan schuldenproblematiek duurzaam worden opgelost. Preventie is nog belangrijker! Dat betekent voor de komende raadsperiode dat:

- De PvdA wil dat mensen die in de schulden raken, voortvarend worden geholpen, waarbij niet alleen naar financiële, maar ook naar sociale en psychosociale problemen wordt gekeken.
- Wachtlijsten bij de schuldhulpverlening zijn uitgesloten. Binnen twee weken moet een schuldhulptraject gestart zijn.
- Er beleid wordt ontwikkeld ter voorkoming van schulden.
- Er één gemeentelijk loket komt voor zorg, welzijn en ondersteuning. Alle gemeentelijke diensten, ook die van de welzijnsinstellingen, wil de PvdA aanbieden vanuit dit punt.
- De wettelijk toegestane kwijtscheldingsmogelijkheden zoveel mogelijk worden ingezet voor bijstandsgerechtigden en mensen met een laag inkomen.
- De gemeente duidelijke voorlichting geeft over wettelijke rechten, zoals huurtoeslag, zorgtoeslag en bijstand.
- Mensen die langer dan drie jaar van het sociaal minimum hebben moeten rondkomen, een langdurigheidstoeslag krijgen.
- De PvdA de voedselbank en soortgelijke lokale initiatieven om mensen te helpen steunt.
- De PvdA een gemeentelijk sport-, cultuur- en welzijnsfonds wil voor gezinnen met een minimuminkomen. Scholen moeten signaleren welke kinderen vanwege financiële problemen thuis niet meer mee kunnen doen aan sport of andere sociale en buitenschoolse activiteiten.
- Er voldoende kinderopvang is voor ouders die willen werken.

**Jongeren moeten zorgeloos kunnen opgroeien**

De PvdA vindt het belangrijk dat de kernen aantrekkelijk zijn én blijven voor de inwonende jongeren. Zij moeten in hun eigen buurt de ruimte krijgen om te spelen en zich te ontplooien. De PvdA vindt het van groot belang dat kinderen een stabiele basis hebben en liefdevol worden opgevoed. Het Centrum voor Jeugd en Gezin, dat in 2011 gerealiseerd zal zijn, wordt een lokaal, laagdrempelige informatiepunt en verwijscentrum, waar hulpverlening voor ouders en jongeren beter toegankelijk is en sneller zal doen verlopen.

Ook aan de oudere jeugd moet worden gedacht. In de gemeente Buren zijn er, op tentfeesten na, weinig uitgaansmogelijkheden. Toch vinden wij het belangrijk dat ook de oudere jeugd zich kan vermaken en pleit daarom voor het inzetten van pendelbussen tussen de kernen en de uitgaansgelegenheden. Daarnaast staan wij voor het behoudt van tentfeesten en vinden wij het van belang dat we samen denken over mogelijkheden om feesten te organiseren.

Het jongerenwerk zorgt voor leuke activiteit binnen de gemeente. De PvdA vindt dit belangrijk omdat dit niet alleen leuke activiteiten biedt, maar ook een preventieve werking heeft. Hiermee wordt overlast en criminaliteit voorkomen.

Dit betekent voor de komende raadsperiode dat:

- De PvdA het belangrijk vindt dat er geluisterd wordt naar jongeren bijvoorbeeld door het organiseren van openbare politieke jongerenavonden.
- De gemeente zowel aandacht heeft voor speelvoorzieningen voor kleine kinderen, als aandacht voor de voorzieningen gericht op de oudere jeugd. Dit in nauw overleg met de jongeren zelf.
- Het jongerenwerk een structurele basisvoorziening in de kern is.
- Er pendelbussen worden ingezet tussen uitgaansgelegenheden en de kernen.
- De organisatoren van feesten (voor jongeren) in de gemeente Buren de mogelijkheden krijgen om dit te regelen.
- De PvdA er voorstander van is om alle beleidsonderwerpen die betrekking hebben op jeugdzaken, samen met de onderwijsportefeuille onder te brengen bij één wethouder.
- Jongeren worden gestimuleerd om zich aan te sluiten bij sportverenigingen.
- De PvdA wil de aandacht verleggen naar het ontwikkelen van het talent van jongeren en daar ook letterlijk ruimte voor creëren.
- De PvdA wil jongeren en hun ouders actief betrekken bij het zoeken naar oplossingen als het gaat om jongeren die rondhangen en uit verveling vernielingen aanrichten.
- De PvdA ondersteunt initiatieven voor de oprichting van een jongerenraad die betrokken wordt bij de voorbereiding van besluiten die jongeren en hun toekomst aangaan.

**Goed en betaalbaar wonen voor iedereen**

De PvdA vindt een goede woning een belangrijke randvoorwaarde voor positief maatschappelijk functioneren. Ten aanzien van wonen hanteert de PvdA daarom de volgende uitgangspunten:

- Niet alleen in de vier grote kernen maar ook in de kleinere kernen moeten er in de komende periode woningen worden gebouwd. Dit is belangrijk voor het draagvlak van de voorzieningen zoals school, dorpshuis en sportverenigingen. Bovendien is er vanuit de verschillende kernen vraag naar woningen voor de eigen inwoners.
- Er zal gevarieerd worden gebouwd voor de diverse groepen (ouderen, jongeren, gezinnen). Belangrijk is dat er voldoende betaalbare woningen worden gebouwd voor de inwoners met lage inkomens. Deze inwoners kunnen niet zonder hulp van de gemeente aan een betaalbare huur- of koopwoning komen. Bovendien bestaan er nog lange wachtlijsten voor huurwoningen. De woningcorporaties worden hierbij door de gemeente aangesproken op hun kerntaken en sociale en maatschappelijke verantwoordelijkheid. De PvdA zet in op een verhouding van 40-40-20 als het gaat om huurwoningen – betaalbare koopwoningen – luxe koopwoningen.
- De woningcorporaties moeten terughoudend zijn bij de verkoop van huurwoningen.
- De inwoners worden betrokken bij nieuwe bouwplannen. Meedenken is belangrijk. Dat vraagt maatwerk afhankelijk van de wensen uit een kern. Voorafgaand aan iedere bouwplan vindt eerst een inventarisatie plaats van de woonwensen. Draagvlak onder de inwoners is erg belangrijk, al kan de gemeente niet aan de wens van iedereen tegemoet komen.
- Bij bouwplannen wordt rekening gehouden met de eigenheid van iedere kern. Belangrijk is dat er zo gebouwd wordt, dat het open landschap tussen de kernen niet wordt aangetast. De architectuur moet worden afgestemd op de specifieke lokale situatie (streekeigen bouwen op organische wijze). Behoud van karakteristieke dorpsgezichten en mooie zichtlijnen.
- Het particulier opdrachtgeverschap wordt verder gestimuleerd. Zowel individueel als collectief. Voor jongeren, ouderen en gezinnen. Op deze manier kan er goedkoper worden gebouwd en zijn inwoners meer betrokken bij hun woning en directe woonomgeving.
- Duurzaam bouwen staat voorop. Dus woningen zijn goed geïsoleerd. Bij de verkaveling wordt rekening gehouden met de zon. De woningen zijn levensloopbestendig. De gemeente loopt voorop als het gaat om duurzame innovatieve oplossingen.
- Er wordt meer gebouwd voor bijzondere doelgroepen. Zoals mensen met psychosociale problemen, mensen met verstandelijke en/of lichamelijke beperkingen. Deze inwoners moeten in staat worden gesteld om in de gemeente Buren zelf te kunnen blijven wonen. Zorgboerderijen kunnen rekenen op steun van de gemeente.

- De gemeente Buren maakt onderdeel uit van het Nationaal Landschap, heeft een rijk bezit, aan gemeentelijke en rijksmonumenten en een bijzondere cultuurhistorische geschiedenis. Het water, zo karakteristiek voor het ontstaan van Nederland, is alom aanwezig. Met dat alles moeten we zuinig omgaan. Dat betekent o.a. bescherming van het waardevolle buitengebied. Wel mogelijkheden voor grondgebonden activiteiten zoals agrarische bedrijven. Niet grondgebonden bedrijven horen thuis op de bedrijventerreinen.
- Toerisme en recreatie worden gestimuleerd. De nadruk moet liggen op kleinschalige voorzieningen die goed passen bij deze streek zoals bed en breakfast, recreatieve wandel, ruiter en fietspaden, kleinschalige verblijfsaccommodaties. Alleen bij de Beldert en het eiland van Maurik zijn grootschalige voorzieningen mogelijk.
- Bij nieuwbouwprojecten worden ook woningen gebouwd waarbij het mogelijk wordt gemaakt te werken aan huis (mits milieuvriendelijk). Te denken valt aan o.a. atelier aan huis, kantoor aan huis, etc.
- Bij het ontwikkelen van nieuwe bouwplannen genieten eigen gronden de voorkeur ten opzichte van gronden van projectontwikkelaars.

**Natuur en landschap**

De PvdA heeft in de afgelopen raadsperiode belangrijke stappen gezet in het beheer van natuur, milieu en landschap. Er is uitvoering gegeven aan het klimaatplan. De basis is gelegd voor het duurzaam uitbouwen en onderhouden van de groenvoorzieningen en er is een start gemaakt met het terugbrengen van streekeigen landschapselementen, zoals meidoornhagen. Belangrijk is ook dat het bestemmingsplan Buitengebied is goedgekeurd door de gemeenteraad en er zodoende voor iedereen duidelijk is wat de bouw- en uitbreidingsmogelijkheden zijn voor inwoners en (agrarische) bedrijven. Dat is belangrijk, want daarmee ligt er een stevig fundament voor het versterken van de natuur en het landschap. Buren vormt het hart van een uniek rivierengebied. De PvdA Buren zet in op een goed evenwicht tussen menselijke activiteiten en natuurlijk en landschappelijke kernwaarden. Waar mogelijk wil de PvdA agrariërs ondersteunen bij het onderhouden van landschap, flora en fauna. Zij spelen hierbij een onmisbare rol, die meer dan ooit erkenning en ondersteuning verdient. De PvdA wil medewerking verlenen aan de uitvoering van projecten van particuliere en private partijen die de natuur- en landschapswaarden versterken. De gemeente Buren is rijk aan vogelsoorten en vormt hiervoor een rust-, foerageer- en broedgebied. Het handhaven en versterken van de diversiteit in de Burense natuur vraagt om zorgvuldig en doelgericht handelen, zeker nu door verdere verstedelijking continu een aanslag wordt gepleegd op de natuurlijke habitat van zeldzame soorten. Dat geldt eveneens voor de stand van het wild. De PvdA wil daarom inzetten op het uitbreiden van stiltegebieden onder meer door het koppelen van bestaande natuurgebiedjes.

Natuur en landschap blijven dus hoog op de agenda van de PvdA staan. Leven in evenwicht met de natuur in deze prachtige gemeente brengt ook verantwoordelijkheden met zich mee, die we via voorlichting op school en via excursies ook mee willen geven aan de volgende generaties, zodat ook zij kunnen blijven genieten van alles wat natuur, landschap, flora en fauna te bieden hebben. Dat natuur en landschap in onze gemeente landelijk gewaardeerd worden, blijkt ook uit het feit dat men via het Nationaal Landschap wil investeren in de duurzame versterking van natuur en landschappelijke waarden. Een bewijs dat de inspanningen van de PvdA op dit vlak ook in de komende jaren moeten worden voortgezet, gelijk de initiatieven die in de afgelopen vier jaar zijn genomen om het Landschapsbeleidsplan te actualiseren en uit te voeren.

**Dienstverlening en organisatie**

Op nationaal niveau is veel geïnvesteerd om de administratieve lasten voor inwoners en bedrijven te verlichten. De gemeente Buren moet daarin meegaan, al vergt dat een andere manier van werken, initiële investeringen in kennis en vaardigheden van personeel en in de noodzakelijke hard- en software. Automatisering vormt de basis van deze nieuwe manier van werken, die in 2015 volledig ingevoerd moet zijn. De serviceverlening van de gemeente zal gelijke tred moeten houden met de nationale ontwikkelingen. De verwachting is dat 65% van de dienstverlening in 2015 via het internet zal verlopen en de PvdA ondersteunt dat van harte. Het aanvragen van vergunningen, het doen van aangifte en het afhandelen van verschillende soorten aanvragen zal vanuit huis plaatsvinden. Dat levert uiteindelijk aanzienlijke kostenbesparingen op en biedt ambtenaren de tijd en de ruimte om hun kennis en kunde volledig in te zetten in die ambtelijke taken die niet geautomatiseerd kunnen worden. Maar zover is het nog niet. Wil de gemeente Buren haar dienstverlening verbeteren, dan is het noodzakelijk dat er een gerichte en goed doordachte professionaliseringsslag gemaakt wordt. Vooral op het gebied van inwonergericht werken. Meedenkend, respectvol, invoelend en gericht op praktische en blijvende oplossingen. De ambtelijke organisatie dient minimaal te zijn toegerust op het uitvoeren van de taken waarbij het versneld invoeren van digitale processen die tot verbetering van de dienstverlening en kostenbesparingen leiden prioriteit hebben.
Dat kan alleen als er een duidelijk einddoel is en het bestuurlijk apparaat glasheldere opdrachten, kaders en budgetten heeft. De PvdA heeft de kwaliteit in huis om vanuit een gemeenschappelijke visie op de toekomstige service en dienstverlening een verandertraject in te zetten, dat uiteindelijk leidt tot een flexibel, tijdig en kostenefficiënt werkend ambtenarenapparaat.

## Meer aandacht voor cultuurhistorische waarden

Onze gemeente is rijk aan monumenten en een waar schateiland voor archeologen. Maar de kern van de cultuurhistorische waarden ligt in de taal, de leefwijze en de tradities van de families die hier al generaties lang wonen. Daar is de afgelopen jaren te weinig aandacht aan besteed. Dialecten verdwijnen, kinderen vertrekken vaak naar steden en jaar na jaar kalft het cultuurgoed van Lienden, Ommeren, Ingen, Eck en Wiel, Maurik, Beusichem, Rijswijk, Ravenswaay, Zoelmond, Asch, Buren, Erichem, Zoelen en Avezaath verder af. Niet in de laatste plaats komt dat doordat oudere stedelingen naar de gemeente Buren trekken, maar niet voldoende kennismaken met de lokale taal en gebruiken. En dat is jammer. "When in Rome, do as the Romans do", luidt het veelzeggende Engelse spreekwoord. Vertaald naar de praktijk betekent dat dat de PvdA meer wil doen om de rijke cultuurhistorie, taal en tradities van de verschillende kernen te waarborgen. En dat kan alleen als geboren en getogen inwoners van de gemeente Buren samen met de nieuwkomers aandacht en waardering hebben voor de rijke plattelandscultuur in Buren. De PvdA wil daarom de juiste randvoorwaarden daarvoor scheppen door meer in te zetten op de overdracht van taal, cultuur, gewoonten én stimulerende verschillen daarin. Dat willen we doen op scholen, in dorpshuizen, verzorgingshuizen en het gemeentehuis. De PvdA neemt het initiatief voor een nieuwe cultuurhistorische dialoog die recht doet aan belangrijke waarden van onze gemeenschap en die ook de nieuwkomers op een positieve manier waardering zal doen krijgen van wat men hier gewoon is, én andersom. De PvdA wil zo een brug slaan tussen nu vaak relatief gescheiden levende bevolkingsgroepen.

## Kunst en cultuur als hefboom voor maatschappelijke deelname

Cultuur heeft een waarde in zichzelf, maar speelt ook een belangrijke rol bij participatie en emancipatie van burgers. Cultuur draagt ook bij aan het imago van een gemeente en aan de lokale identiteit en maakt de gemeente aantrekkelijk voor oude en nieuwe bewoners. Het is ook bij uitstek een terrein waarin de ene gemeente zich kan onderscheiden van een andere gemeente. Daarvoor is een gevarieerd cultureel aanbod van belang, maar moet ook aan inwoners de mogelijkheid worden geboden daarin zelf te participeren. Dorps- en gemeenschapshuizen spelen in de kernen een belangrijke rol voor de instandhouding van een verenigingsleven dat in alle uitingsvormen een belangrijke cultuurdrager is. Bewustwording voor iedereen van de waarde van ons cultureel erfgoed is een verbindende factor voor de oudere en jonge generaties. Dit betekent voor de komende raadsperiode dat:

- De dorpshuizen behouden blijven in alle kernen, waarbij meerdere maatschappelijke voorzieningen en ook commerciële activiteiten in hetzelfde gebouw worden samengebracht.
- Naast de bestaande cultuuruitingen ook nieuwe culturele uitingen gestimuleerd worden, waarbij toegankelijkheid voor iedereen het uitgangspunt is.
- De PvdA private initiatieven van kunst en cultuurinstellingen aanmoedigt. De gemeente helpt kunstenaars bij het zoeken naar publiek/private financiering.
- Cultuuronderwijs een essentieel onderdeel is van het onderwijsaanbod.

- De gemeente de dorps- en gemeenschapshuizen in de kernen ondersteunt en helpt met ontwikkelingsplannen, waarbij de doelgroepen die minder kunnen betalen voor het gebruik niet uit het oog verloren worden.
- Onderzocht moet worden of de Openbare Bibliotheek (middels bijvoorbeeld een uitleenbalie en/of mediatheek) een plek kan krijgen in het Kulturhus of in het lokale dorpshuis.
- De gemeente zich ervoor inzet dat het jaarlijkse Monumentenweekend in alle kernen bekendheid krijgt en particulieren en instellingen nadrukkelijk uitgenodigd worden hieraan een maatschappelijke bijdrage te leveren.
- Het verenigingsleven erkenning en ondersteuning krijgt als bindend element in de kernen, evenals de vele evenementen die door de inwoners al jaren worden georganiseerd.
- Kinderen uit gezinnen met een laag inkomen worden financieel ondersteund om vooral mee te doen aan verenigingsactiviteiten.
- Vrijwilligers bij de culturele verengingen door de gemeente financieel ondersteund worden door onder andere onkosten te vergoeden, met verzekeringen en met deskundigheidsbevordering.

**Toerisme en recreatie**

Het grondgebied van de gemeente Buren heeft vanwege haar ligging en bijzondere kwaliteiten samen met een deel van het grondgebied van andere gemeenten de status van Nationaal Landschap gekregen. Deze bijzondere kwaliteiten worden op dit moment onder meer gebruikt voor toerisme en recreatie. Daarmee is deze branche een economische drager van het rivierengebied. De PvdA wil bevorderen dat steeds meer ondernemers kansen zien en durven te investeren in toerisme en recreatie. Zowel bestaande ondernemers op het Eiland van Maurik, horecaondernemers en kanoverhuur in het stadje Buren en de ondernemers die campings, recreatieparken en jachthavens exploiteren.

Er dienen meer kerkenpaden te worden gerealiseerd. De potentie van Buren als stad moet worden uitgebouwd, eventueel in samenwerking met andere oranjesteden. Het organiseren van recreatieve voorzieningen zal moeten gaan volgens een integraal plan om onbeheersbare wildgroei tegen te gaan. Dat betekent voor de komende raadsperiode dat:

- Fiets- en wandelpaden moeten worden gerealiseerd die de beleving van het landschap voor bezoekers van ons gebied vergroten.
- Wandelpaden (kerkepaden of lokale ommetjes) moeten worden aangelegd in de kernen;
- De potentie van Buren als Oranjestad moet worden uitgebouwd, eventueel in samenwerking met andere (nationale en internationale) oranjesteden.
- Het verder versterken van historische elementen en details in de binnenstad van Buren, met gebruikmaking van provinciale, landelijke en Europese fondsen;
- Het inpassen van de achtertuin van het Burense Weeshuis voor passende evenementen;
- Openstelling van alle in de Gemeente Buren gevestigde museums op zondag omdat dit recht doet aan de inzet van gemeentelijke subsidiegelden;

- Geen grootschalige op massatoerisme ingestelde voorzieningen op het grondgebied van de Gemeente Buren. Het organiseren van recreatieve voorzieningen zal moeten gaan volgens een integraal plan om onbeheersbare wildgroei door speculanten tegen te gaan.
- Het verkeersluw maken van de Lekdijk om deze een waardevollere positie te laten innemen voor fietsrecreanten.
- De agrarische sector binnen onze gemeente een belangrijke rol als partner toebedelen als het gaat om de ontwikkeling van recreatie en toerisme.
- De PvdA vindt een redelijk niveau van toeristenbelasting te billijken om de inspanningen die de gemeente op dit gebied pleegt te compenseren.

**Prettig samenleven in een schone, duurzame en veilige buurt**

De PvdA heeft een geheel eigen opvatting over de totstandkoming van deze ambities. De inwoners van de kernen dragen medeverantwoordelijkheid voor hun eigen buurt, omdat het hun buurt of dorp of stad is, waar zij werken en hun vrije tijd besteden. Inwoners van de gemeente moeten respect hebben voor de verschillen in levensstijl en levensovertuiging, zolang die geen hinder opleveren voor anderen binnen de leefgemeenschap. Kortom: inwoners van de gemeente Buren staan voor elkaar klaar, want een prettige leefomgeving maken we alleen met elkaar. Samen Socialer; daarom dus. U kunt dan denken aan:

- Het terugdringen van zwerfvuil met behulp van de verenigingen en de basisscholen.
- Het zelf opruimen van hondenpoep.
- Het bewerkstelligen van duurzame oplossingen op het gebied van minder energieverbruik, meer duurzame energie, minder CO2 uitstoot en het gebruik van meer duurzame materialen bij woningbouw.

Het opstellen van beleid en plannen om het zwerfvuil terug te dringen, de inzet van buurtbemiddeling te stimuleren, initiatieven te nemen op het gebied van ondernemen met klimaatverandering. Hier zullen woningcorporaties en het ondernemersplatform Buren nauw bij betrokken worden.

**Duurzaamheid**

De PvdA zal zich net als de afgelopen jaren sterk maken voor duurzaam bouwen, duurzame mobiliteit, duurzame energie en duurzaam ondernemen. Kortom: een duurzame samenleving. Zij wil dit realiseren door:

- Het helpen van individuele huurders om energiebeperkende maatregelen te nemen ten behoeve van lagere woonlasten.
- Eigenaren te stimuleren om in hun woning of bedrijfspand te investeren voor een lagere energierekening en minder CO2-uitstoot.
- Met woningcorporaties en projectontwikkelaars deals te sluiten die hergebruik van materialen stimuleren en verlies van materialen (dus grondstoffen) bij de bouw beperken.
- Meer levensloopbestendige woningen te realiseren waardoor de levensduur van de woning wordt vergroot.
- Op bedrijvenparken mogelijkheden te scheppen om gebruik te maken van verbrandingsovens ten behoeve van energieopwekking waar verschillende afvalstromen uit de regio kunnen worden verwerkt.
- Bij provincie en rijk aan te dringen op verbetering van de kwaliteit en de kwantiteit van het openbaar vervoer in de gemeente Buren te verbeteren, zowel qua als beschikbaarheid als qua milieuvriendelijkheid.
- Het stimuleren van carpoolen en het bevorderen van het gebruik van de elektrische auto, waarvoor de PvdA op verschillende plaatsen oplaadpunten wil.
- Het terugdringen van openbare verlichting met gebruikmaking van dimtechnieken en energiezuinige (LED) verlichting.
- Geen opslag en/of dumping van verontreinigde stoffen op ons gemeentelijk grondgebied.
- Betere fietspaden, zodat het fietsen van woning naar werk en school makkelijker en veiliger is.
- Te onderzoeken welke vormen van duurzame energieopwekking, zoals het gebruik van biomassa, zonnecollectoren, windenergie, waterenergie, en warmtewisselaars het meest effectief en gebiedseigen kunnen worden toegepast. En dit uiteraard in gang te zetten.
- Nieuwe bouw- en bedrijfsplannen worden ook beoordeeld op duurzaamheid. Bij het toetsen van dergelijke plannen brengt de gemeente advies uit.

De PvdA Buren wil minstens één groot duurzaam energieproject uitvoeren dat als voorbeeld kan dienen voor andere gemeenten. Met zo'n project willen we laten zien dat onze gemeente een stevige bijdrage wil leveren aan de noodzakelijke vernieuwing van de energievoorziening en de aanpak van het klimaatprobleem.

**Naleving van regels die de veiligheid vergroten**

Ondanks dat de PvdA beseft dat veel inwoners er niet van zijn gediend door de lokale overheid als individu te worden aangesproken op de naleving van regels, wil de PvdA zich inspannen om meer het waarom van de gestelde regels aan haar inwoners uit te leggen. Niet alleen de inwoner moet zich aan de regels houden, ook de gemeente dient de gemaakte afspraken na te komen en zich te houden aan de gestelde regels. Het bouwen zonder, of afwijkend van de vergunning kan qua constructie grote gevolgen hebben voor de veiligheid van de bewoner en omwonenden. Daarom is controle tijdens de bouw noodzakelijk. Ook het niet in orde hebben van de vluchtwegen bij horecagelegenheden kan grote gevolgen hebben. Evenals het rechtstreeks lozen van afvalwater door agrariërs of bedrijven op het oppervlakte water brengt de veiligheid en gezondheid in gevaar. De verrommeling van het landschap door een wildgroei van reclameborden wil de PvdA aan banden leggen door een alternatief te bieden. Dat dient ook de verkeersveiligheid.

**Gezondheid voor iedereen**

Overgewicht is op dit moment de grootste bedreiging voor de volksgezondheid. Daar waar de meeste ziekten toenemen met het vorderen der jaren, zien we dat aanzienlijk overgewicht steeds meer op jongere leeftijd voorkomt. Overgewicht draagt in belangrijke mate bij aan hart- en vaatziekten en suikerziekte en kan ook tot sociale problemen leiden. Gezondheidswinst kan worden geboekt door risicofactoren als voeding en bewegingsarmoede aan te pakken. Dit betekent voor de komende raadsperiode dat:

- De gemeente Buren financieel zal bijdragen om in regionaal verband voorlichting te geven aan scholen om overgewicht te bestrijden.
- De gemeente een voorbeeldfunctie heeft en daarom stimuleert dat de medewerkers op de fiets naar het werk komen en dat er gezond voedsel door de catering wordt aangeboden.
- Er in samenwerking met scholen stimulerende maatregelen getroffen worden voor veilig fietsvervoer van en naar school.
- Er aantrekkelijke routes voor wandelen, fietsen en kanoën komen.
- De PvdA zich gaat inzetten voor een openbare sporthal geschikt voor allerlei sporten op wedstrijdniveau. Op dit moment ontbreekt een dergelijke voorziening terwijl er wel een duidelijke behoefte aan is.
- Er meer samenwerking wordt gestimuleerd tussen scholen en sportverenigingen, zodat jongeren meer sporten. De gemeente maakt dit financieel mogelijk. Samenwerking tussen verenigingen dient van onderaf plaats te vinden, de gemeente kan wel een stimulerende en ondersteunende rol vervullen.
- Vrijwilligers in de sport door de gemeente financieel ondersteund worden door onder andere onkosten te vergoeden, met verzekeringen en met deskundigheidsbevordering.
- De gemeente stimuleert de samenwerking tussen de verschillende sportverenigingen bijvoorbeeld in de vorm van een sportraad. Dit kan zorgen voor kwaliteitsverbetering.
- De sportverenigingen zelf voorzien in het dagelijks en jaarlijks onderhoud. De gemeente steunt dit financieel. Ook de komende periode moet dat zo blijven.

- Kinderen uit gezinnen met een laag inkomen subsidie krijgen om te gaan sporten.

**Verslaving voorkomen en overlast bestrijden**

De PvdA bindt de strijd aan met verslaving, overigens met respect voor de individuele keuzevrijheid van mensen. Maar ook dan is voorkomen altijd beter dan genezen. Voorlichting over de gevaren van verslaving en de oorzaken daarvan, is noodzakelijkerwijs het beginpunt van een effectief verslavingsbeleid. Daarnaast zijn drugs- en alcoholverslaafden inwoners van de gemeente die zorg nodig hebben. Soms zijn verslaafden zelf niet (meer) in staat om aan te geven dat ze hulp nodig hebben. Goede zorg en opvang kunnen verslaafden weer een nieuw perspectief bieden. Dit betekent voor de komende raadsperiode dat:

- De PvdA voorstander is van alcohol- en drugspreventieprogramma's, zoals stevige voorlichting op scholen door de GGD.
- Bij verslavingsbeleid en maatschappelijke opvang hebben jongeren absolute voorrang.
- De PvdA er voorstander van is dat elke verslaafde een vaste zorg- en trajectmanager krijgt.
- Verslaafden en daklozen die structureel weigeren mee te werken en overlast blijven veroorzaken, sancties opgelegd krijgen.
- De PvdA wil dat de politie hard optreedt tegen de drugshandel op straten, pleinen.

**Ouderen en mensen met een beperking**

Ouderen leven langer in goede gezondheid en hebben de middelen om plezierig te kunnen leven en zelfstandig te blijven. Mensen vinden het prettig om in hun eigen sociale omgeving te blijven, ook als ze wat meer ondersteuning nodig hebben. Toch kennen we ook (verborgen) armoede van ouderen. Ze hebben vaak onvoldoende informatie over beschikbare voorzieningen, terwijl zij soms ook leven in een sociaal isolement met een inkomen alleen uit AOW of een klein pensioen. De overheid heeft de afgelopen jaren een toenemend beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid van hulpbehoevende groepen inwoners, zoals ouderen en gehandicapten.

Het persoonsgebonden budget is bedoeld om mensen zelf de benodigde zorg te laten inkopen en zelf keuzes te maken. Degene die hulp nodig heeft, wordt zo 'budgethouder' en opdrachtgever. De eigen kracht van mensen wordt aangesproken
Meer eigen zeggenschap, zelfredzaamheid en zorg op maat is goed. Het gevaar is een administratieve rompslomp voor kwetsbare mensen, die door de bomen het bos niet meer zien. De organisatie van de zorg is voor burgers een lastig te doorgronden. Mensen die hulp nodig hebben, mogen niet vast komen te zitten in procedures en er moet gewaakt worden voor misbruik. Administratieve rompslomp wordt zoveel mogelijk vermeden. Hulpbehoevende mensen kunnen ook in veel gevallen terugvallen op de mantelzorg van familieleden, vrienden of buren. Ondersteuning bij die zorg kan worden verleend door professionele zorginstanties. Mantelzorgers nemen een belangrijke plaats in, en moeten

daar door de overheid zoveel mogelijk in ondersteund worden. Dit vraagt een mantelzorgvriendelijk beleid, waarbij faciliteren en ondersteunen kernbegrippen zijn. Dit betekent voor de komende raadsperiode dat:

- Het gemeentelijk welzijnsbeleid structureel gericht moet zijn op het onderling contact van mensen in de buurt, en niet beperkt blijven tot losse activiteitenmiddagen. Ook hier dus Samen Socialer.
- De gemeente kiest voor zorgaanbieders die hulp aanbieden, die in de buurt van de cliënt georganiseerd is. Mensen die zorg nodig hebben moeten kunnen kiezen, waarbij ook ruimte is voor kleinschalige oplossingen.
- Mensen die op zorg aangewezen zijn hebben de mogelijkheid via een vaste procedure bij een onafhankelijke instantie een klacht in te dienen als zij ontevreden zijn over de dienstverlening van de zorgaanbieder.
- De PvdA het belangrijk vindt dat de gemeente mantelzorgers en andere vrijwilligers zo goed mogelijk ondersteunt. Bijvoorbeeld door hen beter te informeren over de ondersteuningsmogelijkheden die er zijn én mogelijkheden te scheppen voor mantelzorgers en andere vrijwilligers om elkaar te ontmoeten en zodoende elkaar via gedeelde ervaringen te versterken.
- Het verlenen van vergunningen voor een tijdelijke aanbouw of verplaatsbare aanbouw, zodat mantelzorgers en mensen die zorg nodig hebben samen of dicht bij elkaar kunnen wonen.
- Regiotaxi en goed openbaar vervoer ouderen en mensen met een beperking helpen mobiel te blijven en niet te vereenzamen.
- Goed gekeken wordt naar de werkelijke behoeften. Maatwerk per situatie.

**Goed onderwijs voor gelijke kansen**

Goed onderwijs wordt steeds belangrijker om volwaardig mee te kunnen draaien in de samenleving. De PvdA staat voor goed onderwijs voor iedereen. Niet iedereen begint zijn of haar schoolcarrière vanuit dezelfde startpositie. Sommige leerlingen kunnen minder goed meekomen op school. De PvdA wil alles op alles zetten om ervoor te zorgen dat jongeren hun opleiding afsluiten met een diploma dat hen goede perspectieven geeft op de arbeidsmarkt. De PvdA is voorstander van brede scholen waarin verschillende wijkvoorzieningen onder één dak zijn gehuisvest.

Scholen leveren een belangrijke bijdrage aan de leefbaarheid van een kern, dus vindt de PvdA het belangrijk dat de basisscholen in de verschillende kernen behouden worden. Om het middelbaar- en hoger onderwijs buiten de kernen beter bereikbaar te maken, is het van belang dat het openbaar vervoer verbeterd wordt. Vanwege het slecht geregelde openbaar vervoer in de gemeente Buren voelen veel studenten zich genoodzaakt de gemeente te verlaten en zich te vestigen in de stad waar hij of zij studeert. De PvdA vindt het erg belangrijk dat studenten thuis moeten kunnen blijven wonen.

Goed onderwijs is niet alleen voor de jeugd. Nog steeds is ongeveer tien procent van de volwassenen min of meer analfabeet en is het taalonderwijs voor zowel kinderen als

volwassenen een punt van zorg. Niet alleen voor analfabeten is onderwijs belangrijk. Het moet voor iedereen mogelijk zijn om een opleiding of cursus te volgen.

Dit betekent voor de komende raadsperiode dat:

- De PvdA extra aandacht wil voor kinderen met een achterstand.
- Uitgangspunt is dat jongeren het onderwijs verlaten met een diploma. Scholen zullen worden gesteund om het schoolverzuim terug te dringen, onder meer door gericht preventief beleid. Registratie van verzuim en optreden van de leerplichtambtenaar is daarbij een voorwaarde.
- Veiligheid op school voorop staat. Wij steunen initiatieven die leerlingen sociaal weerbaarder maken.
- De PvdA pleit voor meer brede scholen waarin activiteiten zijn opgenomen als schoolmaatschappelijk werk, voorschoolse en buitenschoolse opvang en opvoedingsondersteuning.
- De PvdA een voorstander is van het opzetten van studeer-/werkplekken in dorpshuizen.
- Analfabeten en volwassenen de mogelijkheid krijgen deel te nemen aan (taal)onderwijs.
- De PvdA onderzoek wil naar de mogelijkheid tot het realiseren van middelbaar onderwijs in de gemeente Buren. Dit kan bijvoorbeeld door het vestigen van een dependance van een van de scholen in de regio.

**Besturen met verantwoordelijkheid**

De PvdA Buren is bereid te investeren in de gemeente en de kernen. Een zuinig, degelijk en rechtvaardig financieel beleid is hierbij uitgangspunt. In dit programma zijn een aantal belangrijke keuzes voor de komende raadsperiode opgenomen. Het financieren van dit beleid kan plaatsvinden door het verschuiven van budgetten (het maken van andere keuzes), het efficiënter inzetten van geld en het verhogen van inkomsten. Dat laatste is geen doel op zich maar voor de PvdA wel een bespreekbare optie. Hierbij geldt als uitgangspunt dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen. Daarnaast hanteert de PvdA Buren bij het besturen van de gemeente de volgende uitgangspunten:

- Er wordt voortvarend doorgewerkt aan de samenwerking met dorpsraden en dorpspanels en daar waar deze nog niet actief zijn wordt het oprichten van een dergelijk overleg per kern gestimuleerd.
- Niet commerciële activiteiten van verenigingen en andere vrijwilligers blijven vrijgesteld van leges.
- Voor voorzieningen van verenigingen wordt door de Gemeente Buren wel OZB berekend, maar die wordt vervolgens gecompenseerd.
- Regionaal samenwerken, zoals al gebeurt bij de brandweer, kan voor een aantal taken tot concreet financieel voordeel leiden.
- Er dient hoog te worden ingezet op het binnenhalen van provinciale, landelijke en Europese subsidies en fondsen.

- De ambtelijke organisatie dient minimaal te zijn toegerust op het uitvoeren van de taken waarbij het versneld invoeren van digitale processen die tot verbetering van de dienstverlening en kostenbesparingen leiden prioriteit hebben.
- Bij aanvang van de nieuwe raadsperiode wordt door de Gemeente Buren samengewerkt in een Regio Rivierenland die transparant is waarbij de gemeenteraad van Buren meer dan ooit voor de door haar gewenste regionale taken de kaders stelt. De democratische controle van gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden dient maximaal te worden verbeterd.